

Др Горан КОМАР

КЊИГА ПОПА ФИЛИПА КОСТИЋА (19. вијек)

ДОКУМЕНТА

Уводна ријеч приређивача

Књига попа Филипа Костића је заправо књига попа Филипа и попа Ника Костића из Кртола. И један и други свештеник кртољски заступљени су у књизи, у писмима и циркуларима Никанора Богетића, игумана савинског манастира и епископа Венедикта Краљевића из Шибеника, које су им ови црквени великодостојници упућивали. Ова двојица свештеника писма и наредбе су уредно преписивали и послије преписивања готово редовно правили биљешке о извршењу конкретне наредбе и даљему поступку са писмом. И ова књига свједочи о реду и поштивању црквене регулативе у Боки Которској у почетку 19. вијека.

Свакако је веома значајно да ова књига носи у својим документима слику, па макар и фрагментарну, стања у Српској православној цркви у бокешком приморју за вријеме француске окупације.

Фамилијарна архива кртољских Костића на овај начин износи пред свој бокешки народ још једно драгоцјено свједочанство минулих времена у којима је Бока, још увијек, чувала своје обичајне установе и за сав српски род представљала огледало реда у животу своме свагдањем.

Књига почиње молитвом која заузима првих петнаест листова. Преписи докумената у књизи пружају се у транскрипцији, са минималним интервенцијама приређивача. У косим заградама стоје недостајући дјелови текста (реконструкције нејасних и оштећених фрагмената), а у облим скраћенице које означавају трулеж или нечиткост (‘’нч’’ или ‘’тр’’). Књига је у кожном повезу, мањег формата.

ДОКУМЕНТА

/ први лист књиге носи биљешку: /

Сија душеспаситељна
књига, мене јере/ј/а Фили =
па Костича

бр.1

копна

Но: 11 Државе илиричке
монастир Саввина 4: ијунија 1812:

Никанор Богетић Архиман =
дрит и намјестник еп/и/ск/о/па
Далматинскога Боке Которскога
и истрискога

Ко всјем благовјеним парохом
и капеланом обретајушчимсја ва про =
винци Боке Которској М: Бл/а/госло/ве/ни
по декрету њихова превосходитељс =
тва г/о/с/по/д/и/на обшчега управитеља
во илирически држави и по наредби
њих преос/ве/шченства г/о/с/по/д/и/на еп/и/ск/о/па
Венедикта Краљевића заповједамо
свијем Вами парохом и капеланом
от исте провинције да будете извер =
шити ове заповједи:

От первога маја прошастога по новоме
календару сви ређистри от крешченија
вјенчани/ј/а и усопших ко/ј/и се налазе у руке
от пароха да буду предати г/о/с/по/д/и/ну подес
тату или синдику от циркондари/ј/а
и комуна от коијех ћете примити рецеву
ду и свијех нами пошљите да можемо

дати рапорат коме се чека. И остају
жељајући вам свакаго благополучије

Богетић

бр. 2

копиа

Но: 16: државе Илиријеске

Манастир Савина 6: ијуни/ј/а 1812:
Никанор Богетић Архиманри =
т и намјестник генерале
еп/и/ск/о/па делматинскога Боке
Которскога и истрискога

Ко благоговјеним парохом
и капеланом обретајушчимсја
ва провинци/ј/и Боке Которској

По декрету њихова превос =
ходитељства г/о/с/по/д/и/на интедента
и министра от Рагузе верху
духовенства јест изнањен
да њеки парохи од церкева
находе се у провинцију илиријеску
узели су слободу вјенчават
странске судите не питајући
да представе укрепљен
декуменат илити твердо
свједочанство от његова
предјела је ли му допуштана
женидба. Ово дерзновеније
илити самовољство
јест противо дјелам
пулитическим за сахранити
љубов доброга сусједства
и у исто вријеме представља
неудовољствије за обје стране

које су уговориле свадбу не могу
ћи имат мјесто његово
вјенчање брез вишеченога
свједочанства него ће бити
уничижено да не остане разр
ив међу фамилијама -
Г/о/с/по/д/и/н интендент генерални
преде упреждајет да вас
изнанит да је много дјело
важно и да еп/и/ск/о/пи увожајут
исто за најперву њихову дуж =
ност и да строго препоруче
парохам да се не согласе вјенча =
ват тужде страних предјела
гдје они пребивајут и без
истога допуштенија не може
имат мјесто свадба
Ја вас изнањујем г/о/с/по/д/и/н сото
делегато да дате знат главару
церковному да он ове
циркуларе разашље писмено
по његовој наредби свијем
парохом от ове отлуке г/о/с/по/д/и/на
генерал интендента с које
м ободрива да узму велико
попеченије будући тужбе
дипломатичаске њекијех
царствах заставило наше
прављеније узет своје мјере

Богетић

бр. 3

копиа

Но: 653: државе Илирическе

Венедикт М/илошћу/. Б/ожијом/. П/реосвећени/. еп/и/ск/о/п
делматски Боке Которској
и истриски -

Ко всем благоговѣнным парохом
и капеланом обретајушчимсја во =
б/ла/гохранимују епархију нашу
мир и благословеније -

По одлученију њеновог превосход =
итељства г/о/с/по/д/и/на общчега управн =
теља од илирическијех державах
од 8: маја прошастога по новоме
календару нами послат за да се
изверши заповједамо даklen
вами да имате извершити ове
издол уписате члене.

член 1 и

У она села гдје су законити нодари
на далеко парохом илити капеланом
дата им је област да могу прими =
ти и пасати тестаменте кано би
год могли исти нодари царски
с онијем начином и управљенијем
с коијем биће научени од г/о/с/по/дина
судца од мира и коме за исти
узрок имаду се приказати

член 2 и

Како буде тестаменат и прије
него прође осам данах парох
има послати исти тестаменат
ономе законитоме нодару ко/ј/и
буде ближе његове парохије
и примит ће од њега рецевуду
написану на они регистар
од исти тестаменат ко/ј/и ваља
да сваки парох има держати

член 3 и

Парохи или капелани хоће узима =
ти ону исту плаћу за теста =

менат што би узео законити
нодар

член 4 и

Исти парохи приказат ће г/о/с/по/д/и/ну
судцу од мира од свога кантуна
при/је/ него прође осем дана
смерт онога чојека ко/ј/и буде
учинио тестаменат

член 5 и

Бити ће веома опасни парохи
и кепалани за не увриједити њихову
чест и поштење писати чисто
и лијепо све оно што буде из сво =
ијех уста изговорио они ко/ј/и
хоће да учини тестаменат и за =
моћи пак об/с/лужити све оно
што царски закон заповједа за да =
буде законитијем начином
учињени. Имат ће се сваки совјет =
овати добро с г/о/с/по/дином судцем
од мира за да не би упали у каквој
фаланги јербо такови начин ни =
јесу нами подпуно познати не бу =
дући ствар церковна. Тако
урадите јако да благодат Б/о/жија
будет на вас.
Дано у Шибенику в нашеј резиденци
на 24: маја 1812:

Венедикт Краљевић

Од Но 11. од: Но 16: и од: 653: овдје преписане
примих од г/о/с/по/д/и/на викари/ј/а Богетића
и послах попу Нику Калуђеровићу
да их прогласи и преда г/оспо/д/и/ну викарии/ју/
послах на 8: ијулија 1812 -

бр. 4

Но 30 државе илирическе
Монастир Саввина 28 а/в/гус =
та 1812: -

Никанор Богетић архиман =
дрит и намјестник генерале
епископа далматинскога
Боке Которскога и истрискога

Ко всем благовјеиним
парохом и капеланом
обретајушчимсја во провин =
ции Боке Которске м/ир/ и бла/гослове/н/ије/ -

По наредби преузвишенога
г/о/с/по/д/и/на интенедента генерало =
га од Љубљане у силу декре =
та јего императорскога
величества 15: априла
1811: с којем наређује се
да воља јего величества
буде исполњена без
свакога одговора у осам
дана од /д/неви получени/ј/а
овога циркулара г/о/с/по/да
парохи имају имат једно
либро које има служит
за протокол от первога
јануари/ј/а 1812: у које прото
колат све рожденије -
умарће и вјенчаније с којем
протоколом илити либро =
м сваки парох својему
подештату илити шиндику
имају представит свој
протокол да више речени
подештати и шиндици ређис =
трију у њихов протокол
и пакн узет свој прото =

кол обратно и унаприд
 записават рожденија и уме
 рћа и вјепчанија и ко/ј/и би парох
 помањкао и не извершио ове
 наредбе како је више помену
 то у осам данах и мене
 неувједомит от испољњенија
 учињенога бит ћу принуж
 ден за моје оправданије
 представит преузвиш =
 еноме гуверну от којегa ће
 примити они кастиг
 ко/ј/и заслужи ма се ја уздам
 да ни један парох неће
 довести себе стиду
 с/ве/штеническога чина него
 да ће сваки радит да за =
 служи похвалу од управи =
 теља его императорскога
 величесва: - *Богетић*

Ову циркуларну заповјед
 примисмо и дадосмо на знање
 попу Јову и попу Андри/ј/и да
 они испуне а ја сем послао
 ону која је дошла са Ссавине (!)
 по Станку Попову да је преда
 капе/та/н: Марку Каршанцу понио је
 з барком када су повезли
 грожђе Саву Ђурашкову

1812 сетенбра 5:

бр.5

Високо преподобњејшему г/о/с/по/д/и/ну:
 оцу архимандриту Никанору
 Богетићу и генераломе викарии/ју/
 манастира Саввине у/годно/ п/оздрављеније/:

Г/о/с/по/д/и/не примили смо на 1: сетенбра
 циркуларно Ваше писмо по наред =
 би преузвишенога г/о/с/по/д/и/на интенде =
 шта генералога од Љубљане да дамо
 на знање нашему синдику сва рож
 дени/ј/а и вјенчанија и умерћа од 1:
 јануарија до данашњег дневи -
 Ми смо послали наш протокол
 г/о/с/по/д/и/ну капе/та/н: Марку Кершанцу он
 јест данас наш синдик од
 комунитади михољске да препише
 у његов протокол рожденија
 и умарћа а вјенчанија нијесмо имали
 од Божића у нашу ињорију до данас.
 И савише г/о/с/по/д/и/не ми смо представили
 пред очи наредбе попу Јову
 Вукошићу и река сам /м/у да имају испу =
 нит наредбе у термен 8: дана
 од полученија ко/ј/и ми се обећао да хоће
 авизати попа Андрију и да ће испуни =
 т заповједи царске. Толико г/о/с/по/д/и/не
 ми имамо испунит и у напријед
 царске заповједи чрез Ваше
 руке како нама дате заповјед

Вашега г/оспо/дства служитељ
 поп Нико Костић Кертоли

7: сетенбра 1812:

/биљешка при дну рукописа:/
 Ово пишем Кершанцу с протоколом

бр. 6

Благородному високопочтеному
 г/оспо/д/и/ну г: капе/та/н: Марку Кершанцу
 и синдаку (!) од комунитади михољске
 м/ило/. л/ијено/. п/оздрављеније/. Г/о/с/по/д/и/не капе/та/н Марко

прими
ли смо заповједи циркуларне
од г/о/с/по/д/и/на оца архимандрита генера
лога викарија са Савине по наред =
би преузвишенога г/оспо/д/и/на интен
дента генералога од Љубљане
како ћете и разумљети да имамо
представити својему синдаку (!)
наш протокол у којему
јест уписато погребеније
и рожденије од 1: јануари/ј/а до да
нас. Драги г/оспо/д/и/не ево шаљемо
Вашему господству ово либро
Из њега преписајте у Ваш про
токол а пак пошљите мој
протокол натр/а/г. А вјенча
нија нијесмо имали од Божића до да
нас и поз/дравите/: г/осподина/: капе/та/н: Алберти
и г/о/с/по/дина попа Ника Калуђеровића
и остајем на Вашу службу

Поп Нико Костић Кертоли

7: сетенбра 1812:

бр. 7

Благородному високовладатељному
г/о/с/по/д/и/ну г: Стефану Чувковићу
правитељному судцу у/годно/ п/оздрављеније/:

Не лијенимо се назначит Вашему
благородију по дужности нашој
преставио се један старац
у моју ињорију и у моје браство
по имену Вуко син покојнога
попа Рада Костића. Данас
у подне и шаљем ове ћетиће
са истијем листом к Вашему

господству и чекам по истијема
Ваш добри отвјет. И јесам
на службу Вашег господства

Поп Нико Костић
Кертоли 9: сетенбра 1812:

бр. 8

Благородному г/о/с/по/д/и/ну г/осподину/: капетан
Марку Кершанцу синдаку
од комунитади михољске
.л/ијепо/. п/оздрављеније/:

Г/о/с/по/д/и/не капетан: Марко шаље =
мо Ви ову нашу браћу
коизи ће Ви све оповидјет
како се представио један
старец наш стриц
данас прије подне шаље
мо их к Вашему господству
видите какво је ово добро
срећно бријеме. Вас молимо
ако можете комодат
да не иду напријед то ћете
учинит добро а ваља
да испунимо дужност ако ли
пак не можете а Ви их
упутите с Вашом помоћи
у Нови и да смо Ви препоруче
ни. Вашег господства
служитељи капе/та/н Нико
и поп Нико Костић

Кертоли 9: сетенбра 1812

бр. 9

Благородному г/о/с/по/д/и/ну г/о/с/по/д/и/ну
конту Стефану Чупковићу
у/годно/ п/оздрављеније/:

По дужности нашој не мањкам
 објавити писмено Вашему
 благородију случаје у моју
 парохију. Преставио се данас
 на 24: уре један старац
 по имену Раде син покојнога
 Ника Брињића из села Радови =
 ћах. Чојак находи се у посље
 дњу ништету. Има два сина
 код њега и жену и кћер јед =
 ну неудату и синови неожењ =
 ени. И шаљемо Ви његову бра
 ћу са истијем рапортом
 Вашему владатељству и ож
 идамо (!) скори отвјет писмено
 за наше владање. И остајемо
 с пуном стимом Вашега
 високоблагородија служитељ

Препокорни поп Н/ико/: Костић

Кертоли сетен/б/ра 13: 1812

бр. 10

Високоблагородному: Г/осподину/: : Г/осподину/:
 конту Стефану Чупковићу
 п/оздрављеније/: на: 25: сетенбра 1812

Не мањкамо објавити Ваше
 му благородију случаје које се
 догађу у нашу парохии: Исту
 ноћ на: двије уре ноћи прес
 тавила се Стане жена Сти =
 па Трипиновића: из села
 Гошића која има својега
 мужа и два сина и двије: кћ =
 ери дома: а двије кћери
 удате која је фамилија ос

тала у посљедњу ништету.
И чекам скори одгово
р

Поп Нико Костић

На Вашу службу

бр. 11

**Благородному и сваке стиме
достојному Г/осподи/ну. Г/осподину/. конту Сте
фану Чупковићу праведноме
судцу од мира. у/годно/. п/оздрављеније/.**

**По дужности нашој не лијеним
о се објавити Вашему багоро =
дију. У моју ињорију престаи се
један старац данас у зору
речени Раде Јовов Костић
чојак веома потребан
на фамилију нејаку - - -**

**И поздрављам .Г/о/с/поди/на Мештро
вића и Г/о/с/поди/на Коду -**

**Протопоп Никола Кости
ћ Кертоли на: 3: отонбра
1812 илирико**

бр. 12

**Державе славеносербске Кертоли
октонбра 3: илирико 1812:**

**Чиним вјеру по заклетви ми капе/та/н:
Нико Костић од комунитади кертолске
како се престаио ови старац Раде
Јовов Костић чојак сиромах
на нејаку фамељу и на велику потребу**

у последњу ништету по мојој души
нема ништа. Можете вјероват
истину. И поздрављам Г/о/с/подина/ Мештовића
и Г/о/с/подина/ Коду: Вашег г/оспо/дства служителъ

Капе/та/н Нико Костић

бр. 13

Благородному г/о/с/по/д/и/ну г/о/с/подину/: капе/та/н:
Марку Каршанцу синдику
од комунитади михољске .л/ијепо/. п/оздрављеније/.
Објављујемо Вашему господ =
ству како се преставило
једно дијете у моје браство
и у ињорију Станко син Ива
Радова Костића на 15: новем =
бра. И остајем на Вашу
службу. Поп Нико Костић

Кертоли 16: новембра 1812

бр. 14

Царство француско држава
илирическа Кертоли 8: ђенара 1813:

Преузвишени г/оспо/д/и/н г/о/с/подин/: конте
Стефан Чупковић правитељни
судец од мира л/ијепо/: Вас поздрављам.
Објављујемо Вашему благородију.
Преставила се једна старица у моју
ињорију Јелена жена покојнога
Јована Старчевића. Има иста сино
вах 5: на пут јест 1: а на слу =
жбу цареву 2: а дома 2:
По мојој дужности назначивамо
Вашему господству и очекујемо
отвјет по Вашој наредби
и спаси ве Христос. Вашег

господства служителъ препо
корни поп Николај Костић

бр. 15

Царство француско држава
илирическа Кертоли 23 јенара 1813.

Благородному г/о/с/по/д/и/ну г/о/с/подину/: конту
Стефану Чупковићу судцу
од мира у/годно/: п/оздрављеније/:

Објављујемо Вашему благоро
дију како се преставила
једна старица Јане жена поко =
јнога Стијепа Барбића из
истога мјеста из села
Никовићах. И остајем с пу
ном стимом служителъ

Поп Николај Костић

бр. 16

/недовршена биљешка, рукописом попа Ника Костића:/

Но: 980 државе илирическе
в/исокопреосвећени/. м/илошћу/: б/ожјом/. п/равославни/: делмати
=
ски Боке Которски и истри
ско - Ко

бр. 17

1813: марча 2: у Кертоле

Копија от књиге коју су писали
главари от Ђеклићах за гла
ву покојнога Ивана Ђеклића

која је књига у капе/та/н: Ника
Занова. а капе/та/н: Нико Занов
з главарима отписује у Теклиће

От нас капе/та/н: Ника Костића
и свијех главарах от Кертотлах
Кертоли марча 2: 1813:

Г/о/с/по/д/и/ну кнезу Јовану и Матану
Јовову и Вуку Ђурову
и Ђукану Ђурашеву и попу
Николи Калуђеровићу и свије
ма Теклићима м/или/. д/раго/. п/оздрављеније/.

Примисмо Вашу књигу у коју
разумијемо што ни пишете
за главу Ивана Маркова
који је погинуо у Кертотле.
Знате добро да има доста
главах кертотскијех
у Церну Гору а има и церного =
рскијех међу нама. За те се
узроке састав/љ/ао нах (!)
г/о/с/по/д/и/н Ђенерал. и г/о/с/по/д/и/н
владика Петар и вјеру
утвердили међу приморјем
и Вама да ставе мир међу
нама када они узхоће. Дакле
драга г/о/с/по/до има доста узрока
међу Церногорцима и примор =
цима. Када се доспију све ствари
међу нама и стави се коло за пе =
рве и потолње главе ставит =
ће се и за главу Ивана Маркова.
А што ни пишете и пријетите
да бисте убили среда којег
драго Кертотљанина можете
ако хоћете кад гоћ Ви драго.
Ми се не чувамо ми стоимо
у вјеру како је уфаћена међу
нама. А што ни пишете да Ви
забиљежимо кертотника ми

карвника тога не знамо
осим када буде на мир
наћи ће се свему начин и ако
ћете чекат три дан от ми
ра међу приморјем и Церн
ом Гором какку (!) наши
заповједници забиљежили
чекајте. И ми чекамо. Ако ли
нећете а Ви ми пишите
да се умијемо владати
јер ни можете преко вјере
пошећ кад гоћ Ви драго.
Ма се не бисмо уздали да ћете
вјеру преварћ без ави
за. А што ни пишете да се
некоме мито давало тога
чојка нема међу нама ко/ј/и је
давао да кога Ви знате пиш =
ите ни ко је давао и коме је
давао да и ми знамо. И Чекамо
Ваш отговор уберзо
јер ако ни пошекосте
преко вјере ми ћемо права
Црногорца пак се споме =
ните ко ће бит отговорн =
ик и од ове књиге остав =
љамо копију међу нама
а Ви ову веома чувајте
до суда и да сте здраво.

бр. 18

Но 980 државе илирическе

В: м. б. п. еп/и/ск/о/п даламтс
ски Боке Которски и истриск/и/

Ко всјем Благоговјеним па =
рохом и капеланом обрјетају
шчитсја в' Бо/го/храпимују еп =
архију нашу

Г/о/с/по/д/и/и интендент об
 знањује нами да имамо за
 повједати свакоме паро
 ху и капелану от епархије
 наше за да настоју кад
 би се кто преставио
 у његову парохију у годи
 нам и имао би имјени
 алити своја добра, и ако би
 они чловјек имао нејаку дјецу
 али родбине ко/ј/и су падвор
 от своје патрије и да не би било
 изгубјено и пограбљено насљед =
 је од они нејаки сирота
 сваки парох илити капела
 и имаће попеченије док умре
 они человјек одма да обз =
 нани гос/по/д/и/ну судцу од мира
 за моћи г/о/с/поди/и судац од мира
 доћи и учинити све оно што
 јест заповједано њему
 по рег/у/ламенту царском у за
 да не би пак имали узрок
 судци от мира
 тужити Вас парохе. Ви
 кад год обзнаните на
 ма имате писмено обзна
 нити и благодат Б/о/жија
 да будет на Вас с нашијем
 благословенијем. Дано у Ш =
 ибеник в_с нашеј резид
 енци: 22: априла: 1813:

Краљевић

бр. 19

Державе илирическе

В/енедикт/. м/илошћу/. Б/ожјом/. п/равославни/. еп/и/скоп Далмат
 ински Боке Которски, и истри
 нски

Ко всјем благоговјенним
парохом и капеланом обрје
тајушчимсја В': б/ла/гохраним
ују епархију нашу - - -

Њихово Превосходитељство
Г/о/с/по/д/и/н обшчи управитељ или
рических државах јест
нами послао једно отлу =
ченије от: 12: септенбра
прошестога задржава
ва (!) њеке заповједи за ут
јешити оне сиромахе
ко/ј/и не могу радити
и ко/ј/и немају о чем живјет.
Поставио јест у свакому
граду од илирических дер =
жавах једну комишион
која ће изручити уписане
заповједи његове и пита
од нас и от свијех парохах
и капеланах да се има
дати потребито помошт
у оно што има дјелати
више упоменута коми =
шион. И сувише да се
има учити пук о/т/ с/ве/тога
олтара како је држан
сваки христјанин пом
оћ с милостињом
својему искрењему
и да се може та милостиња
купити у церквам от про
каратора оли какова друго
га ваљчана чловјека
Заповједамо даklen Вами
да имадете дати всјаку
помошт више реченој коме
си/ј/и и такожде да имате
учити народ како се досто/ј/и
и бл/а/годат Божија да буд =
ет на Вас с нашијем

бл/а/гословенијем. Дано у Ши
бенику: на: 22: априла

1813 Краљевић

бр. 20

Но: 992: државе илирическе
у Шибеник на 23: маја 1813

Венедикт м/илошћу/: Б/ожјом/. п/равославни/. еп/и/ск/о/п
делматински Боке Которски
и истрински

Ко всјем благоговјеним
парохом и капеланом от Боки
Которскије

Одмах и перву недјељу учини
т ћете с пристојном славом
хваљеније Г/о/с/по/ду Б/о/гу за славо =
добитје учињено у Лутцен.
Сувише благопотребно је
прошеније за свако благопол =
учије здравије и сохрањеније
премилостивому императору
нашему Наполеону Великому
и все милостивјејшеј импера
трице нашеј и за всју
јего императорску фамилију

/Да Г/о/с/по/д Б/о/г сохрани јего/
императорско величество
невредимо прослављајући
оружје јего: Богетић

бр. 21

Државе илирическе манастир
Савина на 30: маја 1813:

**Никанор Богетић архимандрит
и намјестник еп/и/ск/о/па далматин =
скога Боке Которскога и истрискога**

**Ко всјем парохом и капеланом
от Боки от Котора –**

**По наредби верховне власти
даје се Вам на знање да не имате
крестити ни вјенчати ни упоа =
ти никога приђе него овизате
подештата оли синдака от комун =
нтади ко/ј/и ће Ви дати на писмо
да можете крестити вјенчати
и упоати - Богетић**

бр. 22

На 15: ијуна 1813 у Кертоле

**Чиним вјеру по заклетви
и свидетелствујем ја ниже
подписани парох от саборне
церкве С/ве/те Госпође у ово
ме комуну.**

**Како мој парохи/ј/аљнин Стијепо
Дубравчевић јест законити
брат покојнога Луке Дубра
вчевића.**

**Оба синовни законити поко
јнога Карста Дубравчевића
и његове законите жене
покојне Стане кћере Рада
Клакоровића из истога кому
на.**

**И како у данас не находи се
жив ниједан други ближњи
ереди од добарах и робе и аспр =
их останутијех од покојнога
Луке Дубравчевића више реченога**

него сам Стијено Дубравчевић
 његов брат више поме =
 нути – којему вручајем
 ово свидетелство да му
 може ваљат ће гоћ би му
 требовало.
 Не будући му била доста фед
 од његова керштенија.
 коју сам му био учинио на: 11:
 маја 1812: во увјереније од
 којег подписујем се својеручно
 и колагајем печат парохи/ј/ални

Виђена	Парох државни
и потвер	од Кертолах
ђена од ме	прото поп
не	Николај Костић
синдика	
од Луштице	
и Кертолах	

бр. 23

Но 1014: државе илирическе

В/енедикт/: м/илошћу/ Б/ожијом/ епис/ко/п Дел
 мације Боке Которски и и
 стрински. Ко всјем преп
 одобном и благоговјеин
 им парохом и капелано
 м обрјетаншчимсја. ва =
 Б/о/го хранимују епархију
 нашу - - - -

Несретни гласови што су
 дошли од куге која се јест
 показала от неколико вре
 мена у Малти јесу употре
 били владање метнути
 многе тијесне заповједи

за које вријеме јест забрање
но да се не има мијешати
Далмација и Кровација мили =
тарска то јест стара
Ћесаровина што је близу нас
остављајући само понат
од Зерманије поради куријера.
И би заповјеђено да се има
много помљиво гледати
и чувати у сву дуљину
от краја морскога и шкољах
за забранити да се не би
ко гоћ кријући искерцао
на сухо. Г/о/с/по/да делегати поде =
штати императорско ору =
жје и служитељи од шенита =
ди сви уједно и согласно
уложиће се за да се испољни
в сјака заповјед најскори
то. На она мјеста која су
на/ј/ризичнија али от ревности
највише от мјесника
имаде се наћи начин
за сахранит краину
то јест не прелазећи
у забрањена мјеста
нипошто не пуштајући
да тко пријеђе већ
чувати се от всјакаго
гњева тога ради. запо =
вједамо всјем Вама
да сте тијем начином
имадете одмах приказ =
ати народу и научити га
да се имаде с великом
ревности чувати –
Будући должон (!) тако
урадити в сјаки подложни =
к и сваки мјештанин
за његову особиту
корист – Божија же (!) благо
дат с нашијем благосл =

овенијем да будет на Вас
Амин - Дано у Шибеник
в нашеј резиденци на 7:
јула – 1813:

Краљевић

бр. 24

Но 1030 државе илирическе

Венедикт. м/илошћу/. Б/ожјом/. п/реосвећени/. еп/и/с/к/о/п
далматински Боки Которске
и истриски –

Ко всјем преподобним и благо =
говјеиним парохом и кепеланом
обрјетајушчимсја ва Богохранимују
епархију нашу и ап/осто/лскоје благословеније

Пресвјетљејши наш император
отредио јест за обштег управи =
теља од илирически држава
њихово превосходитељство
г/о/с/по/д/и/на Дуку од Отректа. Запо =
вједамо даклен всјем Вам
да га имате познати у истоме
званију и власти и послушати
у сваку заповјед која би Вам
дошла – И благодат Божија
да будет на Вас

Дано у Шибеник в нашеј
резиденци . 29: јули/ј/а 1813:

Краљевић

бр. 25

Благородному г/о/с/по/д/и/ну г/о/с/подину/ конту
Стефану Чупковићу судцу
од мира у/годно/ л/ијепо/ п/оздрављеније/:

Не мањкамо објавити Вашем
благородију доша је међу нама
један ковач из Церне Горе
с његовом фамељом у кућу
нашу комунску и пошо је разк =
оват једну сломјену стару
цијев од пушке која је била
карцата а он не знао ни они
чојек ко/ј/и је да је ковач раз =
кује. Пуче пушка из огња
и удри истога мешта Андр =
ију у ногу у бедру и живио је
данах 8: а умаро је данас
на 22: уре ко/ј/и сто/ј/и мартев (!)
у кућу до Ваше одлуке. И чекамо
Ваш скори одговор. Можемо =
Ви чисто шједочит да је чојек
веома потребан. Нема нигда
ништа него жену и нејаку своју
ђецу. И остајемо с пуном сти =
мом . Вашег господства
служитељ – Поп Костић

Кертоли на 29: аугуста
илирико 1813:

бр. 26

/ на посебној страници биљешка
учињена графитном оловком, савременим
правописом:/

Јереј Лазар Костић
парох

Dr Lazzaro Kostić

Cattaro

бр. 27

Но 1252 _____

Венедикт милостију
Божијеју прапославни (!)
еп/и/с/к/о/п далматински и Боко
Которски и истриински

Ко високо преподобним
архимандритом препод =
обњејшим игуменом
благоговјењејшим прото
пресвитером и пресвит
ером парохом и капела
ном и всјем правосла =
внијем христјаном
живуштим ва Бого храни
мој епархи/ј/и нашој –
и апос/т/олскоје благословеније

Њихово императорско
величество ћесаро кра
љевска висока канца
љери/ј/а дворска
удостоила јест објавити
нама под датом: 3: јуни/ј/а
по римскоме календару да
с љубопознанством и до =
говором високијех поте =
нцах од свијех краљевах
сојузниках / илити алеатах /
дошло је одлучење да сви
градови и мјеста и држава
ко је испочетка посљеднога
рата зависили су и владјенија
Наполеонова под именом
држава илирически. сљедо
ватељно Делапци/ј/а и вес
штат Дубровника Бока
од Котора и сви острови

ко/ј/и су зависли и свијех
државах повелитељно
и конечно имаду зависити
у напредак самог владје =
нија двора ћесаро краљев =
скога величества аустрис
кога

Тога ради дакле и ми цилк
уларно обзањујем всјем
парохом и капеланом
Богохранимеј епархи наше
да сваки по својеј должно =
сти има дати на знање
своим парохи/ј/аном овај
сретни и прерадостни
глас да већ несумните =
љно сваки вјерује да јест
к одложити и истинити
син јего цесаро краљев
скога величества –
Францеска – првога
Сувише пак за такови
прерадостни глас и штатељ =
ивоје областојатељство
треба учинити славо
словје и благодареније все
вишњему Б/о/гу што јест
благоволио подложити
нас под оваким
милостивим императо
ром
и љубезњејшим оцем. По
том и заповједамо всјем
Вам да по пријемљенију ове
наше заповједи у перву
недјељу отпојат ћете речено
славословје и по славословју
и рећи ћете устмено
сваки у своју парохијалну
церкву једно дјејнствит =
ељно слово како изискава
завозбужденије народу

ко истиној љубови право =
 му подложенију его
 императорскому величе =
 ству: Ф: П: Тако треба
 да будемо с вјерним об =
 служенијем достојни
 милости и челоловјекољу =
 бија его ћесаро краљев =
 скому величеству која
 изобилно извире из
 љубосердечнога извора
 срдца његова. Тако
 урадите јако да и благодат
 Божија с нашом молитвом
 и благословенијем да будет
 на Вас –

Дато во м/а/настир Саввину
 14: ијуља 1814: Краљевић

Ово је копија извађена
 а матицу јесмо возвратили
 у канзаљерију Саввинску.
 примисмо ми поп Нико
 Костић – и подписасмо
 тако на вазвраштену књигу
 Примисмо 17: ијуља 1814
 разумјесмо и прогласисмо
 свему народу прерадосни
 глас и подписасмо и ваз =
 вратисмо

бр. 28

Комунитад Кертоли аугуста 9.
 1814:

По наредби високо –
 преос/ве/штењјејшаго г/о/с/по/д/и/на г/ос/по/д/и/на
 Венедикта епископа далмат
 и/н/скога Боко Которскога

и истрискога предадосмо
г/о/с/по/д/и/ну еп/и/ск/о/пу на Савину на: 16:
агуста 1814: поп Нико
Костић ниже речену
ноту

табла перва

Поп Никола Костић
служитељ цркве С/ве/таго
Вознесени/ј/а имаде у своју
парохију домовах _____ 52:
мужеског п/о/ла ожењених _ 75:
женскога п/о/ла удатих _____ 75:
обојего пола _____ 150:
мужес/ког/: пол/а/ неожењених _ 57:
женско/га/: пол/а/ неудатих _____ 37:
обојего пола _____ 94:
удових мужескога пола _____ 4:
удових женскога пола _____ 18:
обојего пола _____ 22:
От парохије има дохотка
талијерах _____ 16:
Роди се исти поп _____ 1753:
м/јесец/а фебрара _____ 25
Поставио се во ди/ј/акона _____ 1772:
м/је/с/е/ца декемвра _____ 26:
Постави се во с/ве/штеника _____ 1772
м/је/с/е/ца декемвра _____ 27:
рукоју г/о/с/по/д/и/на Митрополита
Савве Петровића во С/ве/то
троичном манастирје
Стањевиће - -

Поп Филип Костић
капелан цркве С/ве/тога
Луке у исту комунитад
имаде у своју парохију домо =
вах _____ 25
мужеског: пол/а/ ожењених _____ 39:

женскога: пол/а/ удатих _____	39:
обојего пола _____	78:
мужеског: пол/а/: неожење/ни/х _____	23:
женског: пол/а/ наудатих _____	32:
обојего пола _____	55:
удовијех мужеског: пол/а/ _____	2:
удовијех женскога пол/а/ _____	11:
обојего пола _____	13:
Има доходака на годину талијерах _____	8:
Роди се исти капелан Костић _____	1785:
м/је/с/е/ца фебрара _____	13:
Постави се во ди/ј/акона.	1802.
м/је/с/е/ца фебрара _____	23:
Постави се во с/ве/штеника _____	1802:
м/је/с/е/ца фебрара _____	24:
рукоју г/о/с/по/д/и/на митрополита Петра Петровића во С/ве/то троичном манастирје Стањевиће	

бр. 29

Но 82 Ва Шибенице 3: маја 1815

Венедикт м/илошћу/. Б/ожјом/. П/реосвећени/. еп/и/ск/о/п
далматински Боке Которски
и истриски

Ко всјем благоговјеним
с/ве/штеником парохом же
и капеланом в' Богохрани
мују епархију нашу мир
и апостолско благословеније

Его цесаро и краљевско
и ап/о/столско величество
наш премилоствиви
ИМПЕРАТОР опазио
да цар од Напуље почео

јест завађу против
непобједимаго двора
аустрискаго. Удостоио се
заповједити да се има
наредити без небреже
нија у овијем државама
свога штата Богомољенија
која су у обрјаду у пријеме
рата во испољњеније од
приличнога поклонитељ
наго дворскога посланија
ускуравамо се призвати
свију Вас парохе и капе
лане да по пријемљенију
ове наше заповједи има
те појати за петнаест
дана свако јутро и вечер
пјеније ко Г/о/с/по/ду Б/о/гу нашему
за ИМПЕРАТОРА и за људи
пјевајемаго во према брани
против супостатов
Тако урадите јако да и
благодат Божи/ј/а буде
т на нас

Краљевић

На 27 мађа 1815 на Спасов
дан прогласисмо и ослуж
исмо и у напријед за 15 дана
и возвратисмо у канзалер
ију савинску а при нас
остависмо копију

бр. 30

Високо преподобњјејшему
г/о/с/по/д/и/ну оцу Никанору
архимаандриту саввински/ј/а
обитељи и викарију великога
нашега еп/и/ск/о/па Всендикта
Краљевића л/и/јепо/ п/оздрављеније/

Разумијући проз њека уста
 да хоће Стијепо Јокић из
 Кертотлах да се хоће ожени
 т безаконно које је ово безаконно =
 није његов брат Марко
 Јокић оженио се Мандом
 кћером покојнога Божа Бујен =
 овића а исти Стијепо да је на =
 мислио узет њезину исту
 сестру Мару. Када сам то
 разумио призвао сам га и за
 пријетио сам истоме несре =
 ћном Стијепу да се от тога
 прође без његове велике
 погибељи душевне и тјелесне
 Није ме хотио послушат него
 се оженио на силу преко закона
 у неђељу на 13: истог преко
 нашега запрештенија. Дакле г/о/с/по/д/и/не
 не мањкамо објавити Вашој
 власти колико истоме г/о/с/по/д/и/ну
 преос/ве/штењјејшему еп/и/с/к/о/пу
 Венедикту. Овакви ће беза
 кони поступки разорити
 закон. Ако не прикажете
 жестоке мјере над овак =
 вијема безаконцима и зло =
 женисима и њекијема попов =
 има коизи узимају и вјенча =
 т не брак него церни
 и безакони мрак ево ће се
 изгубити закон –
 Варху тога примили смо
 Ваше обајвљење за прик =
 азати да се прођу од оне
 безаконе женидбе нити је
 послушао моје запрештеније
 ни Ваше чесно и законно пис =
 аније. Све је ставио у небре
 женије и узео је самовољство
 како и приказивамо вишем
 владатељству. И остајем

ко/ј/и се и подписујем Вашег
владатељнога Г/о/спо/дства служ
итељ препокорни поп
Нико Костић

Кертоли 15: ијуни/ј/а 1815

бр. 31

1815 аугуста 25 Кертоли

Поп Нико Костић примих
заповјед од гуверна ћесарскога
проз руке г/о/с/по/д/и/на војводе
Францеска Јакоње за преписат
вас народ мужескаго пола
и женскога и данас преписасмо
у таблу и посласмо г/о/с/по/д/и/ну војводи
по алфиеру Вуку Ивову Барбићу
оваквијем начином како
ниже каже от перве године
до шестнаест от шестнаест
до осамнаест и тако све у напр =
ијед /до/ шестдесет годинах

от + (... тр)

/посебна напомена:/

Слиједє три празна листа, а затим 9
исписаних листова рукописа који је
насловљєн: *Ђеографија или Земљопис*
предисловна знања земљописа. Рукопис
је исписан савременим правописом.

На крају књиге је исписан препис пресуде
покојнога Јанка, сина Јова Русовића. Пресуда
гласи:

Копија от сетенце покојнога
Јанка сина Јова Русовића

Слава – Г/о/с/по/д/у Б/о/гу амин
На 17 3: маја 25: у Кертале

Да се зна и да је вјеровано ово
писмо пред свакијем судом
ђе би изишло како бисмо зва =
ти и мољени. Парво по имену
г/о/с/по/д/и/н Трипо Стијеповић из
Котора г/о/с/по/д/и/н поп Стијепо
Костић из Керталах г/о/с/по/д/и/н
поп Ђуро Лазаровић из Гер =
бља. капетан Раде Барбић
из Керталах. капетан: Стијепо
Радимир из Доброте капетан
Јово Церногорчевић. од Новог
капетан: Нико Рашковић. из
Луштице. капетан: Марко Илић
из Доброте. кнез Јово Туј =
ковић из Гербља капетан: Ђуро
Барбић из из Керталах. капе/та/н:
Трипо Калуђеровић из
Луштице. Лазо Иванов. Лаза:
ровић
Лазаровић из Гербља. капетан
Иво Занов Костић. кнез
Павле Парапан од Новог капе/та/н:
капетан Вуко Андоровић из
Керталах. капетан: Нико Ивов
Миловић. капетан Илија Иво =
шевић. капетан Јово Дубра
вчевић. Иво Перов Бринић
Вуко Петров Ивошевић. Сти =
јепо Вуков Старчевић. Иво
Стијепов Ђиноввић из Керталах
Г/о/с/по/д/и/н кнез Марко Лазаровић
из Гербља. началник и миротво
рец. и настојатељ илити на =
редник свега кола и мира. та =

коваго разумнога г/оспо/д/и/на није се
 могло наћи у сву ову прови =
 нцију. и за своју смјерност
 чинио је сам себе писат
 послије свијех судцах. бу =
 дући био је први вожд:
 У све: 24: бисмо звати и моље =
 ни од два брата Русовића
 из Кертлах Стијепу Русовића
 и капе/та/н: Јова његова брата
 а то за узрок од главе мртве
 покојнога Јанка Русовића сина
 капе/та/н: Јова Русовића којег
 бјеше убио Воин Русовић
 син Стијепов. И изидоше пр =
 ед нама више речени браћа
 Русовићи и њих/ове/ разлоге збори =
 ше колико хоћеше. И ми их пот =
 ено разумљесмо и сви бјесмо
 једне воље и једнога договора

Име Божје призвасмо от којег
 исходи сваки прави суд

У прву судимо главу покојнога
 Јанка Русовића карвих: 12
 от којех карвих мичемо ми
 кметови нашу кмецку трећу
 остаје карвих .8. и четири
 побратимства и кумствах: 12:

У другу чусмо и разумљесмо међу
 браћом Русовића деференце
 с којех бјеше скурило међу
 њима ово зло а то за узрок
 от прозорах капе/та/н Јова ко/ј/и
 гледају пуд обора Стијепова
 За то рекосмо и осудисмо да их
 нема Стијепу у напријед затвора =
 т зидом али покривом ни
 каквијем грађом по дневи дана =
 шњему колико подноси раздио
 међу кућама њиховијема –

У трећу рекосмо и осудисмо за б =
 истијерњу која им је уједно у обо
 р Јовов уцјенисмо је бистије =
 рњу и мјесто цекинах :20: от кон
 јех цекинах има дат Јово
 Стијепу цекина 10 а бистијер
 ња да остане и од ње служба
 сва при Јова. Јово бистијерну под мир

У четврту рекосмо магазин
 на море и све остало њихово
 што нијесу раздјелили да имају
 раздјелити по пола како иста
 браћа и остависмо их у вјечни
 мир - -

У пету рекосмо да се имају
 подмирит за више речене
 осудбине у све и за све о првоме
 Никоља дневи ко/ј/и дође. И брата
 Стијепова осудисмо либера (!)
 да се имају отворит и да буду
 либера од Јова незатворена
 и слава Г/о/с/по/ду Б/о/гу

Трипо Стијеповић кмет
 Поп Ђуро Лазаровић за себе
 и попа Стијепу Костића
 капе/та/н: Стијепу Радимир из Доброте
 Капе/та/н Јово Црногорчевић
 Г/о/с/по/д/и/н Кнез Марко Лазаровић
 за себе и за кнеза Јова Тујковића
 и за Лаза Иванова –
 Павле Петровић за себе
 и за капе/та/н Ника Рашковића и капе/та/н
 Трипа Калуђеровића
 Марко Илић за себе и за све
 Кертотљане од суда ко/ј/и не умију
 писат писат

/на листу заљепљеном на унутрашњој страни корица:/

Фрагмент молитве

№ 53: ^{цотъ} Дерзаетъ и лирически

Венединъ м. б. п. епкѣ
делмучиски олои и опискою
исторический

Новень, бѣготъ вѣннѣмъ пурохомъ
и пеленуномъ ослѣпующимъ во-
бтохрднмъ епурхю и дщѣ
мѣрѣ и ослѣпеленіе

Потѣхенію нѣшотъ превосхр-
ителству бѣнѣ ошцетъ утѣхѣ
тѣла ошрическихъ дерзаетъ
св. мѣа прошестотъ пономѣ
и членѣхъ нѣмъ послѣтъ здѣсе
и шѣрши здѣсе и дѣмо дѣленѣ
вѣмъ дѣмѣтѣ и шѣрши тѣи шѣ
и здѣлѣ уписѣтѣ тѣмѣ

и тѣмъ лѣ
и шѣ сѣлѣ тѣмъ здѣмѣтѣ нѣдѣри
и дѣленѣ, пурохомъ и лѣтѣмъ нѣдѣрнѣ
дѣмѣтѣмъ ошлѣстѣ дѣмѣтѣмъ примѣ-
тѣмъ и тѣмъ пѣсѣмѣмъ канонѣ
и тѣмъ мѣтѣмъ и тѣмъ нѣдѣри царѣмъ

| Дѣла бѣ сохрани ето |
 императорско величество
 не предѣло прослави
 брѣне ето: ботѣти
 дѣлаше и ли рече, монѣи
 сѣи на 30. мѣи 1813.
 / / Инокоръ ботѣти архимандрѣ
 инокорѣ епѣи дѣлаше
 сѣи ботѣти императорско
 / / Инокоръ ботѣти императорско
 ботѣти императорско
 понаредѣи верховне вѣи
 дѣе вѣи на зѣи дѣи
 крестѣи и вѣи инокорѣ
 инокорѣ приѣи ето ботѣти
 понаредѣи сѣи сѣи ботѣти
 инокорѣ инокорѣ дѣи инокорѣ
 инокорѣ крестѣи вѣи
 инокорѣ ботѣти

1815 асхити 25 перпола
потъ нѣко поспѣхъ прѣмѣхъ
заповѣрь въ хрѣстина хрѣстиота
прозъ рѣне тѣна воишае
францезна дномъ запретишъ
шасъ нѣроу. мѣскаго пола
и хрѣстиота и дѣна въ прѣпѣамо
и паола и паоламо тѣна воишае
поафѣрь въишъ и паола парѣвъ
и паола въ нѣтѣномъ пао
нѣае паае. Тѣрѣе тѣаи
доишъ паае въ хрѣстинае въ
и паолае въ и паолае въ и паолае
и паолае въ и паолае въ и паолае